

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อระบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษา สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2542 : 4) สอดคล้องกันกับพระราชบัญญัติการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถานศึกษาสำหรับการศึกษาขั้น พื้นฐานของบุคคลที่มีความบกพร่องดังกล่าว ให้มีทั้งการศึกษาในรูปแบบการเรียนร่วมในระบบ การศึกษา ทั่วไป การศึกษาในสถานศึกษาเฉพาะความพิการ การศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ และการศึกษา ในศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ และให้ใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนด เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2551 : 2)

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษโดยเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการให้การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และ ให้เด็กได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ได้รับการจัดให้เหมาะสมกับความสามารถ โดยระยะเวลาที่แน่ ชัดว่าใช้เมื่อใด ใช้เป็นเวลานานเท่าใด วัตถุประสงค์ของเด็กได้อย่างไร ตลอดจนระบุบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน และให้มีโอกาสพัฒนาตนตามสภาพความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังช่วยให้การ เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ครูจะรู้หน้าที่ของตนว่า จะสอนอะไร นักเรียนก็จะทราบว่าตนจะเรียนอะไร และผู้ปกครองก็ทราบว่าโรงเรียนจะสอนอะไร ให้กับเด็กบ้าง แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษาของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2551 : 2) สอดคล้องกับ ผดุง อารยะวิญญู (2542 ก) ที่กล่าวว่า เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษที่นักการศึกษาคิดค้นขึ้นมาเพื่อให้การ เรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจา ชลธารินทร์ (2545 ข) กล่าวว่าแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คือแผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล

สอดคล้องกับ สุขพัชรา ชิมเจริญ (2545) กล่าวว่า คือแผนการจัดการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรทางการแพทย์ จัดทำเนื้อหาของหลักสูตรและความช่วยเหลือพิเศษให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กเฉพาะแต่ละคน เป็นแผนการศึกษาตลอดปี สามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เป็นแผนการศึกษาที่แสดงถึงความต้องการจำเป็นของเด็กที่ต้องการเรียนและรับบริการพิเศษมากหรือน้อย นอกจากนี้การศึกษาของ สุกัญญา สังคมโนเวศ ยังพบว่า การคัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลแก้ปัญหาการเรียนวิชาภาษาไทย สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้อาชีวศึกษาภาษาไทยของผู้เข้ารับการศึกษาได้ โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง (สุกัญญา สังคมโนเวศ, 2546 : บทคัดย่อ)

ปัจจุบันการดำเนินงานการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของจังหวัดอุดรดิตถ์ยังดำเนินการไม่เต็มที่นักแม้ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จากการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นส่วนใหญ่แล้วก็ตาม ยังพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ยังไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักเรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ครูผู้สอนยังไม่มีความเข้าใจในการประเมินความบกพร่องของนักเรียน จึงทำให้การวางแผนการพัฒนานักเรียนไม่ตรงกับความบกพร่องหรือความต้องการของนักเรียน (ปราณี หินจันทร์ , 2550 : 177) สอดคล้องกับผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ของจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่พบว่ายังขาดผู้รับผิดชอบและผู้ดูแลด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และด้านการส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของโรงเรียนไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อดำเนินการตรวจสอบ และอนุมัติสื่อการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และจากการสำรวจยังพบข้อบกพร่องของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่โรงเรียนส่งมายังศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ด้วย (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์, 2552 : 6)

จากเหตุผลข้างต้น เห็นควรได้มีการศึกษา ความสามารถของครูในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งพบว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ (1) ขั้นตอนเตรียมการ (2) ขั้นตอนดำเนินงาน (3) ขั้นตอนปฏิบัติการ (4) ขั้นตอนสรุปผล โดยคาดหวังว่า จะใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถของครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสามารถของครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาการวิจัยศึกษาความสามารถของครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 ขั้นตอนคือ

- 1.1 ขั้นเตรียมการ
- 1.2 ขั้นดำเนินการ
- 1.3 ขั้นปฏิบัติการ
- 1.4 ขั้นสรุปผล

2. ประชากร

ประชากรซึ่งได้แก่ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และเขต 2 จำนวน 40 โรงเรียน เป็นครูผู้สอนที่รับผิดชอบในการประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี และสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษรวมทั้งหมด 80 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 ด้านความรู้ของครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 3.2 ด้านการปฏิบัติตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลตามขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย
 - 3.2.1 ขั้นเตรียมการ
 - 3.2.2 ขั้นดำเนินการ
 - 3.2.3 ขั้นปฏิบัติการ
 - 3.2.4 ขั้นสรุปผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายถึง

- 1.1 ความรู้ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการสำรวจนักเรียนในชั้นเรียนปกติ เพื่อค้นหาเด็กที่มีความต้องการพิเศษการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

การทำงาน ร่วมกันของครูที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เพื่อหาวิธีการวางแผนแก้ปัญหา และให้ความช่วยเหลือนักเรียน การแจ้งข้อมูลปัญหาของนักเรียน ที่ทางโรงเรียนค้นพบ ให้ผู้ปกครองทราบ

1.1.2 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ ได้แก่ ความรู้การทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อค้นหา จุดเด่น จุดด้อย โดยคณะสหวิทยาการ และแจ้งผลการทดสอบให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและปฏิบัติตามแผนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และการลงความเห็นชอบแผนที่จัดทำ

1.1.3 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการ ได้แก่ ความรู้การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายระยะยาวที่กำหนดไว้โดย จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการบำบัดฟื้นฟูตามขั้นตอนที่ระบุในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

1.1.4 ความรู้เกี่ยวกับการสรุปผล ได้แก่ ความรู้การประชุมเพื่อติดตามประเมินผลหลังการใช้แผนฯ การรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนรายบุคคล การปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำสรุปรายงานประจำปีการศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา เพื่อส่งต่อข้อมูลไประดับชั้นสูงขึ้นหรือสถานศึกษาอื่น

1.2 การปฏิบัติตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย

1.2.1 การเตรียมการ คือ การปฏิบัติการสำรวจนักเรียนในชั้นเรียนปกติ เพื่อค้นหานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน การทำงานร่วมกันของครูที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เพื่อหาวิธีการวางแผนแก้ปัญหา และให้ความช่วยเหลือนักเรียน การแจ้งข้อมูลปัญหาของนักเรียน ที่ทางโรงเรียนค้นพบ ให้ผู้ปกครองทราบ

1.2.2 การดำเนินการ คือ การปฏิบัติการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อค้นหา จุดเด่น จุดด้อย โดยคณะสหวิทยาการ และแจ้งผลการทดสอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำและปฏิบัติตามแผนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และการลงความเห็นชอบแผนที่จัดทำ

1.2.3 การปฏิบัติการ คือ การปฏิบัติการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายระยะยาวที่กำหนดไว้โดย จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการบำบัดฟื้นฟูตามขั้นตอนที่ระบุในแผน การศึกษาเฉพาะบุคคล

1.2.4 การสรุปผล คือ การปฏิบัติการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลหลังการใช้แผนฯ การรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนรายบุคคล การปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำสรุปรายงานประจำปีการศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา เพื่อส่งต่อข้อมูลไประดับชั้นสูงขึ้นหรือสถานศึกษาอื่น

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หมายถึง แผนกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีคณะกรรมการและผู้ปกครองตกลงยินยอมร่วมกันกำหนดเป้าหมาย สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 และเขต 2

ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นหรือครูสอนเฉพาะรายวิชาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 และเขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลได้สอดคล้อง และเหมาะสมกับความจำเป็นพิเศษของเด็กพิเศษตามแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
2. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง